

ВРХОВНИ ДЕПТА

НАРОД

Ручковима се не враћају.

Огласи и блашке на плаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Бласник
КРСТА Ђ. МИЛЕТИЋ

Немачка и Бразилија

Немачки листови обратили су мало пажње на ступање Бразилије у рат. Али потпуно је узалудно и бескорисно забашуривати истину, па ма како она била непријатна, јер ће она најзад ипак избити на видело и онда ће се сама наметнути. Немачка ће пре или после имати прилике, као што то наглашава »Тан« да испита и оцени јачину огорчености, што ју је изазвала противу себе код свих латинских народа, и пространство територија јужне Америке, које ће у будуће остати затворене за њену привредну експанзију. Међутим, бразилијска влада држала се према њој потпуно мирољубиво, и она је готово приморана на сваки свој корак, што га је учинила у току рата, по каквим немачким испадомилиагресивним држањем, као што је торпедовање брода »Макао« услед кога је 45 бродоломника имало да претрпи толике муке. Г. Нило Пекаири, бразилијски министар спољашних послова отворено је то изјавио у своме одговору на папску ноту. »Бразилија је, вели се у томе одговору, ступила на страну зараћених држава, тек кад већ није имала ку да.« Немачка је имала своје нарочите планове у Бразилији.

У једном занимљивом делу, које није пригодан ратни спис, него је објављено још 1908 године, г. Тохад износи, како је један од бразилијских листова из Порто Алегра, »Ле Корејо де Ново«, још у августу 1904 године истакао у својим чланцима немачке претензије у Бразилији, нарочито у три државице, који сачињавају јужни део Бразилије. Тај лист из Порто Алегра подсетио је у тим чланцима, како се две године раније састао у Берлину колонијални конгрес под председништвом херцога Алберта фон Мекленбург (који је данас заједно са адмиралом Тирпицом главни вођа пангерманске странке) и како је на њему тражено да се немачко исце-

љавање упућује понајвише у земље јужне Америке и то у области са умереном климом, а нарочито у јужну Бразилију. Конгрес је, додаје бразилијски лист, нарочито одбацио једну допуну тога предлога, којом се покушавало да се уз речи »у јужну Бразилију« дода још »и у Аргентину«. »Ле Корејо де Ново« донео је затим изводе из немачке штампе и то из угледних листова, као што су »Фосише Цајтунг«, »Национал Цајтунг« и »Гренцботе«, и закључио је по свему, да су Немци одлучили да од јужне Бразилије створе своју зону, која ће бити у главном потчињена њиховом утицају. Затим је констатовано у разним немачким листовима и књигама да се Немци чак заносе и планом о подели латинске Америке. Да се заиста пангерманистичке тежње пружају и на велики део Бразилије, види се и по томе што Немци увек гледају да све своје захтеве заснују на тобож етнографским елементима. Они су гледали да увере свет, да су они цивилизовали и населили неке од бразилијских државица, као Санта Катерину, која има 43.000 кв. километара или Рио Гранде де Сул од 236.000 кв. километара. У ствари, бразилијски писци сматрају да укупан број досељених Немаца износи око 121.000. Ова процена у главном се слаже и са немачким статистикама, које је проучио г. Тохад; »Вероватно је, вели он, да укупан број Немаца, настањених у Бразилији, не износи ни 100.000, и ако је досељавање трајало неких 75 година«. Додајући броју живих досељеника још и њихове потомке, немачки »Хандбух дес Дајтумс им Аусланд« утврдио је 1906 године, да број Немаца у Бразилији износи 35.000. Ти досељени Немци или њихови потомци сачињавају, као што се то тврди у »Ханделсбуху«, 20 одсто становништва у државици Санта Катерини и 15 одсто у Рио

Гранде де Сул. Међутим, колико је још тих потомака свесно свога немачког порекла? Један, немачки учитељ из Бразилије недавно је отворено признао, и сами су Немци забележили то његово признање, да су Немци раштркани по целој Бразилији и да су се с тога већином претопили у Бразилијанце. Њихови потомци већ више не знају ни шта значи реч Немац.

Из свега излази, да су Немци у Бразилији гледали не својом сопственом снагом, већ по утврђеном плану у Берлину да постану као нека држава у држави. Пошто је сада Бразилија принуђена немачким поступцима и држањем да узме удела у овоме рату, то ће она, несумњиво, умети сада да искористи ову прилику и да дефинитивно уништи у својој земљи све тачке ослоња и све припреме, што их је удесио и на које је рачунао немачки империјализам. После тога уништавања или отклањања свију оруђа германске експанзивне политике, Бразилија ће обезбедити своју слободу и осигурати себи бољу будућност.

НАСЛИНИ ВОЈНИЦИ

Париз, 30 нов.

Према наше извештаја Немци и Бугари одвели су из источне Македоније све мушкарце од 17 до 47 година и на силно их уврстили у војску, употребљавајући их нарочито за вараду путева.

Исто тако јавља се да су многе војнике пуковника Хандолоса, који су одбили да служе у непријатељској војсци, Бугари интернирали и према њима поступају са најмање обзира.

ПРОПАО ПОКУШАЈ

Париз, 30. нов.

Према званичном извештају из Петрограда руски пуномоћници састали су се са немачким делегатима 23. новембра.

Руски преставници почели су разговор изјавом да су руски ратни циљеви инспирисани демократским принципима. Немачки преговарачи су одговорили да они имају мандат само за закључење примирја. Руси су онда изјавили да су њихови предуслови за закључење примирја, да се не смеју трупе са руског фронт-

та преносити ни на који други фронт и да Немци морају евакуисати острва Монсјег. Немачки делегати изјавили су да се такви захтеви не могу усвојити и да се такво тражење може упутити једино побеђеној земљи.

Руси су онда прекинули све даље преговоре те је цео овај покушај пропао.

ВАЖНОСТ ЈЕРУСАЛИМА

Лондон, 30. нов.

Са политичке тачке гледишта пад Јерусалима је догађај од огромне важности. Он је свето место двеју светских великих вера. Ислам полаже на њега право, готово колико и хришћанство. Заузеће Багдада изазвало је велики одјек кроз арапски свет и кроз Средњи Исток, а улазак британских трупа у Јерусалим одјекнуће кроз цео Ислам.

Има већ неколико недеља, како је немачка штампа предвидела овај догађај и све припремила да се умањи његов војнички значај. Али немачки писци нису могли да таје, колика је особита његова политичка важност.

»Тајмс« пише: »Заузеће светих места значи да је за навек са њих збачен турски јарам. У томе је знак, да је дошао крај турској тиранији и да се сад овим крајем појавила зора слободе«.

»Манчестер Гварди-

У ЛУДИЛУ

4. новембра одиграла се у Паризу једна страховита породична драма.

Шарл Дидисхајм, родом из Швајцарске, сопственик једне велике фабрике наката у Ла Шо де Фов, и његова жена Ливда, која је пореклом Талијанка, беху позвали тога дана на ручак своја два сина: Андреа Блоха, старог 24 године, и његовог млађег брата Ђорђа, старог 23 године. Обојица су били техничари и артиљеријски поручници. Андре је био добио боловање два месеца. На фронту, док је вршио осматрање са једног дрвета, једна граната преломи дрво под њим, и тако му нанесла озбиљну повреду.

Како су оба брата остала рано без родитеља, то је сву бригу о њиховом васпитању и образовању узео на себе Карло.

Супрузи Дидисхајм и Ђорђе

јанк каже: »Освојење Јерусалима је сјајан резултат читаве серије сјајних операција«.

ПЛАЧКЕ У БЕЧУ

Царих, 30 нов.

Према вестима, које су стигле из аустријске престолнице, у Бечу су забиле велики нереди уочи суботе.

Многи магацини са храном, обуком, оделом и чајем потпуно су опљачкани. Гладна и оголела гомила развалила је све те радње и узимала што је стигла. Пљачка је трајала готово сну ноћ. У зору је дошло до крвавих сукоба са полицијом. Најстрашније спеве догодине су се на главној бечкој пијаци. Гомила је батинама раздвајала кордоне жандариа и наваливала у радње да пљачка.

ПОЛОЖАЈ РУМУНИЈЕ

Париз, 30 нов.

»Пти Журнал« је интервјуисао румунског сенатора Павла Братавано и он му је изјавио:

»Увреда је за стојички румунски народ, кад му се подмеће идеја о засебном миру. Румунска војска може послужити као основа око које ће се сабрати здрави елементи у Русији.

Може се рачунати на хиљаде Пољака, Чеха, Бесарабљана и Ердељаца, који су се раније предали Русима и ступили у румунску војску. Краљ, влада, војници, жене и деца живе и умреће да под исту заставу доведу све синове исте отаџбине.«

били су сели за сто да ручају око 1 сата по подне. Кад је Андре стигао четврт сата доцније, они га укорише што није тачан. Андре на то не рече ништа, него седе за сто и отпоче ручати. У половини ручка, док су сви седели марно, он извуче немирно из свог џепа бровнинг и брзо га испали прво на брата поред себе, па на ујбу и ујака. Све се то догодило тако изненада и брзо да сироте жртве нису имале времена да се брне. Ђорђе, погођен у груди, остао је на месту мртав; госпођа Дидисхајм, погођена у срце, остала је седећи на столицу како је мртва. Само г. Дидисхајм, и ако погођен у груди, бене још остао жив. На његову вичу за помоћ дотринаше служавка и куварница. У том тренутку Андре беше зграбљен са стола два њега и викао ујака, која је викао: »Тражите помоћ преко телефона, браћо!

Док је куварица отрчала на телефон, служавка стаде између Карла и Андре, али је морала и она побећи, пошто ју је Андре два пута ранго ножем.

Сад поче Андре да забада нож у ујаково лице, и то тако снажно да је искривио сечиво, по том завуче прст у очну дупљу из које беше извадио око, да би, како је доцније изјавио, допро до мозга и убрзао смрт. По том испали још један метак на брата, гађајући га у главу, и покуша да ујни пресеке гркљан.

Све ово њије трајало више од неколико минута.

Андре је мирно силазио низ степенице, када нађе полицајца, која га одмах ухапси. Андре се није отимао, већ је само хладнокрвно приметио: »Да сам се послушно и другим бровингом било би ваше жртава. Убио бих слуге, вратара и вас!«

Мисли се да је сву ову несрећу учинио Андре у наступу лудила, које изгледа да је наследно; јер му је и мајка умрла у лудница.

НАЈБОЉИ ЗНАК

Лондон, 30. нов.

Објављен је један преглед курсева на женевској берзи од почетка рата па до данас, који је веома значајан за оцену ситуације. После свакога војнога успеха Централних Сила, а то се видело приликом њихове инвазије у Србију, Румунију и последњег пута у Италију, курс немачке марке и аустријске круне увек је падао. Из тога се само може закључити, да неутрални финансијски кругови сматрају сваку немачку победу као продужење рата, после кога ће Централне Силе бити све више исцрпљене.

БОРБЕ У АУСТРИЈИ

Париз, 30. нов.

»Журнал де Деба« пише: У аустријском парламенту изабрани су представници за идуће Делегације. Пошто су се избори за сваку покрајину морали вршити засебно, то су посланици сваке такве покрајине изабрали сами међу собом своје преставнике.

Овога су пута избори испали потпуно неочекивани, нарочито што се тиче словенских преставника. Искључени су сви аустрофилски елементи или иоле умерени, а на њихово место изабрани све посланици познати својом антиаустријском политиком.

Тако ће у Делегацијама представљати Чешку ови посланици: Кернер, Клофач, Стрибни, Удрзал, Захрадник и Хаберман (социјалиста). Моравску ће представљати посланици: Станек, Странски и Томашек.

Југословенски преставници биће посланици: Коромец и Чинирија. Пољаци су изабрали посланике: Дашчавског, Дијугоша, Гермажа; Глобвиног и Тетмајера. Рутене ће пре-

стављати посланици: Петрушевић (Галицију) и Василико (Буковину).

Чеси су искључили социјалистичког посланика Смерала; Југословени клерикалног посланика Шустерчића, Оба ова посланика познати су као истакнути аустрофили.

Пошто Истра има данас само једног посланика у Парламенту, то су се словени и италијански посланици из те покрајине споразумели да Истру представља у Делегацијама наизменично један Италијан и један Југословен.

Овакав резултат избора јак је узнемирио немачку штампу, која због тога тражи да седнице, на којима ће се претресати спољна политика, буду тајне.

СУД О СЕБИ

Берн, 30. нов.

»Келнше Цајтунг« пише о једном говору који је држао у Келну независни социјалиста Бернштајн о еволуцији енглеског парламентаризма за последњих пет векова. Том приликом Бернштајн је изјавио, да сматра да је највећа погрешка коју је у животу учинио та, што је гласао за први ратни кредит, јер је тим гласањем немачка социјал-демократија поколебала поверење које је пролетаријат свих земаља имао у пацифистичку вољу немачког социјализма.

Он је, у исто време, пребашио монархистичким социјалистима, који су се груписали око Шајдемана, да су закључили уговор са монархијом, доказивајући да је Немачка далеко још од тога да оствари најмањи напредак ка једном правом парламентарном режиму.

БЕЧКЕ НЕВОЉЕ

Лондон, 30. нов.

Из Лозане телеграфису да је из Берлина стигла вест, да је берлинска општина сазвала конференцију, на којој ће бити засупљене све друштвене класе. На конференцији ће се изложити критично стање у питању исхране.

Према вестима које стижу из Беча, тамо је стање горе него у Берлину. »Најес Вивер Журнал« пише: »Беч иде на сусрет највећој опасности; ми немамо ни хране ни угља. Пијаци су празне. Оно што је још остало, немогуће је набавити због високих цена. Становништво се налази у стању потпуно физичког расстројства. Сдело, обућу, поврће, воће, месо и рибу могу куповати само они који су врло богати. Хлеб, који се добија, страхан је. Он се прави од кестена, боба, дрвених струготина и хартије. Јаја нема, а уместо повћа једемо огранке од дрвећа. Зејтина, меса, слаткога никако нема; исто тако ни кафе. Према свему овоме, бечко становништво ће доживети страшну беду у пролеће.

СТРАШАН ФРОНТ

Лондон, 30. нов.

У »Тајмсу« је изашао један занимљив чланак у коме дописник тога листа из Холандије описује страшне немач-

ке катакомбе на фландријском фронту.

Исти дописник примећује, да је врло важно што су из немачких листова најстрожије искључени сви извештаји о многобројним јаловим немачким покушајима да одрже Пасшандел. Дописник примећује на то, да се у Немачкој сви они који се упућују у Фландрију сматрају као мртви. Власти прете радницима, који су незадовољни, да ће их послати у Фландрију.

Избегли Белгијанци причали су дописнику »Тајмсу« да су све школе, манастири и друге веће грађевине претворени у болнице. У ствари је цела Белгија само једна огромна болница, а Фландрија касапница.

У чланку се за тим говори о немачким војним бегунцима, од којих се око 15.000 налази у Холандији. Важно је да ови бегунци, без оклевања, излажу се опасности и да погину у покушају да се спасу: толико је велики страх да се врате на фронт.

ФАБРИКА У ГРИСХАЈМУ

Цирих, 30. нов.

Једним кратким телеграмом јављено је да је, под тајанственим околностима, бачена у ваздух највећа немачка фабрика хемијских производа у Грисхајму на Мајни. »Франкфуртер Фолксштајме« овако описује експлозију:

»Фабрика хемијских производа »Електрон«, највећа у целој Немачкој потпуно је срушена читавом серијом експлозија. Узбуђење је у Франкфурту врло велико. Селина експлозије била је толика, да су развијена многа излони и прозори. Број жртава је значајан.

Сви немачки листови кажу, да је ова експлозија била права катастрофа.

ПОСЛЕ НЕРЕДА

Цирих, 30. нов.

Жртве последњих немира, који су се овде догодили, сахрањене су у среду. За време сахране падала је врло јака киша. Командант места био је издао врло строге наредбе, како би спречио сваку манифестацију и сдржао ред. У трећем и четвртном кварту, где су нереди били најкрвавији, владало је право опсадно стање. Пешадија је била закрчила све улице и тротоаре, а стража са бајонетом на пушци спречавала је становништво да се скупи у гомиле. Одржане су две манифестације. Једну су присуствовали грађани полицајци, кога је за време нереди убјела светина. На овој манифестацији узеле су учешћа све варовске и кантоvsке власти. Другу манифестацију приредили су социјалисти осталим жртвама. Погинули су однећи ноћу на гробље.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Северо-западно од Ремса француском ватром одбијено је више немачких напада на француске предстраже. Јак артиљеријски двобој на обалама Мезе. Северно од које 344 пропао је један немачки испад.

Извештај од 23 сата. — Доста јака активност обе артиљерије на сектору Шавињон и Курткой, у Шампањи у брдовитој области и на десној обали Мезе. Немачки испад према Курси био је без резултата.

Миран дан на осталом фронту.

Источна Војска. — Појачана активност бугарске артиљерије између Дојранског Језера и Вардара. На десној обали реке два бугарска напада одбијена су са озбиљним губицима по њих. У ваздушној борби оборен је један бугарски апарат.

Извештај Штаба Источне Војске. — Дан миран. Магла и киша.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Шкотландске трупе нападе су и заузеле одбрану једног положаја источно од Бурси. Заробљено је више Немаца. Непријатељска артиљерија опет је била активна јужно и југоисточно од Камбреа, као и источно од Ипра, нарочито у близини шуме Полигон и Пасшанделе.

Адмиралитет јавља да су три моринска авиона, док су била у патроли, нападе

и отерала 5 авиона из непријатељске извиднице и 7 великих хидроплана. Ми смо уништили 2 авиона и митраљезима тукли ровове. Извршили смо лет над аеродромом у Варсенер.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Целог јучерашњег дана вођене су упорне борбе између Бренте и Пјаве. Многе аустријске трупе нападе су положаје на кланцу Берете, а друга одељења упутила су се на кланец Орсо. Јаке јединице нападе су источно од Монте Спинонча и у долини Калчина.

Борба је трајала целог дана и непријатељу је водио са крајњом енергијом, потпомогнут многобројном артиљеријом. Наше трупе храбро су издржале непријатељски напад. Неколико положаја, који су се морали напустити у прво време због великог разорног бомбардовања, повраћени су узастопним противнападима.

У вече је непријатељ, услед упорног отпора наших трупа и због претрпљених врло тешких губитака, свеосвоју акцију само на артиљеријску ватру, која је преко ноћ понова постала нормална.

Ништа важније на осталом делу фронта.

Енглески авијатичари оборили су два непријатељска авиона.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЛОНДОН. — Г. Черчил је изјавио да Енглеска не ратује ни ради освајања територија ни ради добити, ни због реванша, већ искључиво да победи. Време не игра никакву улогу.

ЛОНДОН. — Адмиралитет јавља: Наши морински авиони извршили су је дан велики лет и бомбардовали аеродром у Варзенау. Бачено је врло много бомба. Утврђена су два сигурна погодна, а примећено је где су многе бомбе пале на аеропланске ангаре. Наши су се опроти вратили неповређени.

ПARIЗ. — Тврди се да је отпочела борба између трупа большевика и Корниловљевих. Листови коментаришу услове мира, које су Немци поднели Русији, и уверавају да се у њима тражи одвајање Украјине, евакуацију Петрограда и обезбужање руске флоте, све услови, који се не могу примити.

РИМ. — Данас ће бити отворена италијанска Скупштина и Сенат. 45 посланика већ

су записани да говоре о владиним саопштењима. Листови веле да ће бити и тајних седница. Слагање међу свима странкама све се више опажа.

ЛОНДОН. — »Тајмс« јавља, да је између Енглеске и Шпаније закључен трговачки уговор, односно извоза гвоздених руда.

ПARIЗ. — Немачка штампа жали пад Јерусалима и каже, да његово заузимање значи за Савезнике велики политички и морални успех.

РИМ. — Аустријску околњачу »Беч« потопио је један италијански сумарен у ноћ између недеље и понедеоника. »Беч« је спуштен у воду 1895., има 441 човека посаде, 4 тона од 240 м.м. и 20 других топова мањег калибра.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ 29 новембра слаба ватрена активност.

МАЛИ ОГЛАСИ

ЕМАНУЕЛ ЕКОНОМ, париски зубни лекар — Игњатјева бр. 301, прва од 9-12 пре, и 26 часова по подне.